FYRTORN SECURITY

GUIDE · KOSTNADSFRIA SVENSKA RESURSER

Skolattacker & pågående dödligt våld: rätt resurs för rätt uppgift

Sverige har i dag flera mycket bra och helt kostnadsfria myndighetsresurser om skolattacker och allvarligt våld. Problemet är inte bristen på material — utan att veta vilket material som passar för vad. Den här guiden visar vad varje resurs är bäst på.

MCF · CVE · Skolverket · Polismyndigheten

Sammanställd av Fyrtorn Security AB · School Security 360°
Länkarna kontrollerades i augusti 2026 · Fri att spara, skriva ut och dela för icke-kommersiellt bruk

SÅ ANVÄNDER DU GUIDEN

Det finns ingen ”bästa” resurs — olika resurser är starka i olika skeden

Skolsäkerhet börjar inte när våldet börjar. Relationer, uppmärksam personal, rapportering av oro, kontroll över vilka som vistas i skolan, riskbedömning och övade rutiner är också en del av skyddet. Därför behöver skolan olika material för olika skeden — och de sju resurserna i den här guiden täcker tillsammans hela kedjan. Varje resurs har fått en bedömning (1–3 punkter) för sju användningsområden, från prevention till efterarbete.

REKOMMENDERAD VÄG

FÖREBYGG	→	**CVE:s metodstöd** — risk- och skyddsfaktorer, oro kring elev, samtalsguider. Särskilt för lärare, mentorer och elevhälsa.
PLANERA	→	**Skolverkets stöd** — säkerhetsarbete enligt 6 a kap. skollagen, beredskapsplan och sårbarhetsinventering för era egna lokaler.
SKYDDA & FÖRBERED	→	**MCF:s vägledning** — det mest kompletta enskilda materialet: före, under och efter en allvarlig våldshändelse.
INFORMERA ALLA	→	**MCF:s webbkurs och filmer** — kort, tillgänglig grundnivå som hela personalgruppen kan ta del av.
TRÄNA & DISKUTERA	→	**Filmerna + Skolverkets övningsstöd** — diskussionsstart på APT och lokalt anpassade övningar.
AGERA	→	**Polisens råd** — Fly – Sök skydd – Larma: den enskildes agerande vid pågående dödligt våld.
ÅTERHÄMTA	→	**MCF:s vägledning** — kriskommunikation och krisstöd efter en händelse.

Använd inte bara ett material. Styrkan ligger i kombinationen — och allt i den här guiden är kostnadsfritt.

1

MCF · MYNDIGHETEN FÖR CIVILT FÖRSVAR (TIDIGARE MSB)

Vägledning: Våldshandlingar med stora konsekvenser i skolan

Bäst som: skolans övergripande grundmaterial

Det mest kompletta enskilda materialet — behandlar åtgärder **före, under och efter** en allvarlig våldshändelse och binder ihop förberedelse, skydd, agerande och återhämtning. Framtagen av MSB (reviderad 2024) i samverkan med bl.a. Polismyndigheten och CVE.

Särskilt bra för: skolledning och säkerhetsansvariga · risk- och sårbarhetsarbete · fysiska skyddsåtgärder · Fly – Sök skydd – Larma · utrymning, inrymning och utestängning · kriskommunikation och krisstöd · planering av utbildning och övningar.

PREVENTION	LÄRARE	REKTOR	ALL PERSONAL	SKOLANS UTB.	UNDER	EFTER
●●○	●●○	●●●	●●○	●●●	●●●	●●●

mcf.se → Publikationer → Våldshandlingar med stora konsekvenser i skolan

2

CVE · CENTER MOT VÅLDSBEJAKANDE EXTREMISM (VID BRÅ)

Metodstöd för att förebygga skolattacker

Bäst för: prevention — särskilt lärare, mentorer och elevhälsa

Det starkaste preventionsmaterialet — och ett särskilt värdefullt material för lärare. Det hjälper skolpersonal att förstå vad som kan hända **långt innan** någon behöver fly eller söka skydd, och att agera ansvarsfullt på oro kring en enskild elev.

Behandlar bland annat: risk- och skyddsfaktorer · oro kring en elev · förändrade beteenden och andra signaler · samtalsguider för samtal med eleven och personer runt eleven · kollegiala diskussioner · att dela oro och information · samverkan skola–socialtjänst–polis.

PREVENTION	LÄRARE	REKTOR	ALL PERSONAL	SKOLANS UTB.	UNDER	EFTER
●●●	●●●	●●○	●●○	●○○	○○○	●○○

Fullständig titel: "Metodstöd för att stärka skolans förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism och skolattacker".

cve.se → Operativt stöd → Skolattack

3

MCF · MYNDIGHETEN FÖR CIVILT FÖRSVAR

Webbkurs: Skydd mot skolattacker

Bäst för: grundläggande information till ALL personal

En kort, kostnadsfri webbkurs (ca 20 minuter) som personalen genomför individuellt — perfekt som introduktion, repetition och gemensam grundförståelse, även för personal som inte arbetar med säkerhetsfrågor till vardags.

⚠ Begränsning: fokus ligger framför allt på skydd. Kursen ersätter inte fördjupad utbildning i prevention, lokal planering eller praktisk övning.

PREVENTION	LÄRARE	REKTOR	ALL PERSONAL	SKOLANS UTB.	UNDER	EFTER
●○○	●●○	●○○	●●●	●●○	●●○	○○○

mcf.se → Utbildning → Skydd mot skolattacker – webbkurs

4

MCF · MYNDIGHETEN FÖR CIVILT FÖRSVAR

Filmer: Fly – Sök skydd – Larma & skyddsprinciper

Bäst för: personalmöten, APT och skolans egen utbildning

Korta filmer som gör principerna konkreta — mycket enkla att använda som start för en gemensam diskussion om vad vi faktiskt gör när våldet börjar, före diskussioner eller övningar.

PREVENTION	LÄRARE	REKTOR	ALL PERSONAL	SKOLANS UTB.	UNDER	EFTER
○○○	●●○	●○○	●●●	●●●	●●○	○○○

mcf.se → Förebygga skolattentat (filmer och material)

5

SKOLVERKET

Säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte (6 a kap. skollagen)

Bäst för: rektor, huvudman och det strategiska säkerhetsarbetet

Kopplar säkerhetsarbetet direkt till skolans ansvar enligt svensk lag — inklusive de nya reglerna om bl.a. begränsning av obehörigas tillträde. Här finns vägledning och stödmaterial som gör det till ett självklart utgångsmaterial för en skola som vill organisera sitt eget arbete och egna informationsträffar. Materialet omfattar bland annat en säkerhetsbok, färdiga presentationsbilder och talmanus samt stöd om besöksrutiner, obehörigas tillträde, polisanmälan och undersökning av väskor.

PREVENTION	LÄRARE	REKTOR	ALL PERSONAL	SKOLANS UTB.	UNDER	EFTER
●●○	●○○	●●●	●●○	●●●	●○○	●○○

skolverket.se → Säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte

6

SKOLVERKET

Beredskapsplan för allvarliga våldssituationer + sårbarhetsinventering

Bäst för: att omsätta kunskapen i den egna skolan

Här går skolan från ”vad säger vägledningen?” till **vad ska VI göra?** Vem gör vad? Var kan vi utrymma? Var kan vi söka skydd? Hur kommunicerar vi? Vilka sårbarheter har just våra lokaler? Skolverket betonar att planen ska vara lokalt anpassad och åldersanpassad — och att den ska planeras, övas och utvärderas regelbundet.

Handlingsalternativen: utrymning · inrymning · utestängning — med stöd för att planera övningar utifrån situation, lokaler och elevernas ålder.

PREVENTION	LÄRARE	REKTOR	ALL PERSONAL	SKOLANS UTB.	UNDER	EFTER
●	●●	●●●	●●	●●●	●●	●

skolverket.se → Beredskapsplan för allvarliga våldssituationer

7

POLISMYNDIGHETEN

Råd vid pågående dödligt våld: Fly – Sök skydd – Larma

Bäst för: den enskildes agerande när våldet pågår

Polisens officiella råd för den mest akuta situationen — det varje enskild person behöver kunna utantill. **Fly** om du kan göra det säkert. **Sök skydd** — lås, barrikadera, var tyst — om du inte kan fly. **Larma** genom att ringa 112 så fort som möjligt. Sidan beskriver också hur du agerar när polisen kommer fram: händerna synliga, inga hastiga rörelser, följ instruktionerna.

PREVENTION	LÄRARE	REKTOR	ALL PERSONAL	SKOLANS UTB.	UNDER	EFTER
○○○	●●○	●○○	●●●	●●○	●●●	○○○

polisen.se → Skolattacker

Tips: börja inte med att välja material — börja med att välja skede. Är er största lucka preventionen, planeringen, personalens grundkunskap eller övningen? Välj sedan resursen som är starkast just där.

ÖVERSIKTEN

Alla sju resurser — en matris

RESURS	PREVENTION	LÄRARE & ELEVHÄLSA	REKTOR & HUVUDMAN	ALL PERSONAL	SKOLANS UTB. & ÖVNING	UNDER HÄNDELSEN	EFTER HÄNDELSEN
MCF · Vägledningen VÅLDSHANDLINGAR I SKOLAN	●●○	●●○	●●●	●●○	●●●	●●●	●●●
CVE · Metodstödet FÖREBYGGA SKOLATTACKER	●●●	●●●	●●○	●●○	●○○	○○○	●○○
MCF · Webbkursen SKYDD MOT SKOLATTACKER	●○○	●●○	●○○	●●●	●●○	●●○	○○○
MCF · Filmerna FLY – SÖK SKYDD – LARMA	○○○	●●○	●○○	●●●	●●●	●●○	○○○
Skolverket · 6 a kap. SÄKERHETSARBETE	●●○	●○○	●●●	●●○	●●●	●○○	●○○
Skolverket · Beredskapsplan + SÅRBARHETSINVENTERING	●○○	●●○	●●●	●●○	●●●	●●○	●○○
Polisen · Rådet FLY – SÖK SKYDD – LARMA	○○○	●●○	●○○	●●●	●●○	●●●	○○○

●●● = särskilt stark · ●● = användbar · ● = visst stöd · Rollkolumnerna visar hur specifikt materialet är anpassat till respektive målgrupp — inte om målgruppen kan ha nytta av det. Bedömningarna är Fyrtorn Securitys egna och baseras på materialens innehåll och inriktning, inte på någon officiell rankning.

DET VIKTIGASTE BUDSKAPET

Skolsäkerhet börjar inte när våldet börjar.

Relationer, uppmärksam personal, rapportering av oro, samverkan, kontroll över vilka som vistas i skolan, riskbedömning och fungerande rutiner är också en del av skyddet. Och Sverige har i dag betydligt mer kostnadsfritt material tillgängligt för skolor än många känner till.

FYRTORN SECURITY

Guiden är sammanställd av Fyrtorn Security AB och är fristående från myndigheterna ovan. Den får fritt sparas, skrivas ut och delas i icke-kommersiellt syfte. Länkarna kontrollerades i augusti 2026.
marko.cabric@schoolsecurity.se · www.schoolsecurity.se · Följ oss på LinkedIn

FYRTORNS BEDÖMNING

Vad de officiella materialen inte täcker fullt ut

De svenska myndighetsresurserna ger skolor en stark och kostnadsfri grund. Men de utgör inte en fullständig operativ metod för varje skolform, byggnad och situation. Fyrtorn Security bedömer att följande frågor antingen saknas eller behandlas för översiktligt.

1 Larmteknik under extrem stress

STATUS: DELVIS BEHANDLAT

Larmappar kan vara värdefulla, men deras begränsningar omsätts inte tydligt till en handlingsprincip för skolpersonal. I en akut situation kan användaren behöva hitta telefonen, låsa upp den, öppna rätt app, välja rätt funktion och lämna information — under extrem stress, samtidigt som personen försöker skydda och vägleda barn eller elever.

Erfarenheterna från Campus Risbergska visar båda sidorna: larmappen bidrog till att sprida viktig information, men stress och otillräcklig vana bidrog också till motstridiga larm och svårigheter att skriva meddelanden.

FYRTORNS PRINCIP

Skydda och vägled först. Aktivera larmappen så snart det kan ske utan att fördröja flykt, skydd eller omsorgen om dem som befinner sig i omedelbar närhet. Delegera uppgiften när det är möjligt. En app ska vara en kompletterande och redundant kommunikationsväg — aldrig skolans enda möjlighet att varna.

2 När rösten inte räcker

STATUS: INTE OPERATIVT BESKRIVET

De officiella materialen behandlar högtalarsystem, ljudsignaler och instruktioner från personal. De förklarar däremot inte hur en ensam lärare kan få närvarande elevers uppmärksamhet under de första kaotiska sekunderna, när korridorer kan vara fyllda av skrik och andra höga ljud.

FYRTORNS PRINCIP

Om lärarens röst inte når fram kan en visselpipa användas mycket kort för att fånga uppmärksamheten hos personer i den omedelbara närheten och göra det möjligt att börja vägleda dem. Det gäller endast:

- under de första ögonblicken;
- när gruppen inte är direkt exponerad för gärningspersonen;
- när rösten eller andra mindre ljudliga metoder inte fungerar;
- för att få uppmärksamhet, inte för att i sig signalera flykt eller inrymning.

Visselpipan ska omedelbart tystna när uppmärksamheten har etablerats. Den ska aldrig användas under inrymning, gömmande eller när tystnad är en del av skyddet.

Övning, förskola och beredskap i vardagen

3 Från årlig övning till löpande mental beredskap

STATUS: PRINCIPEN FINNS, METODEN SAKNAS

MCF rekommenderar enklare utbildning oftare, och Skolverket betonar återkommande övningar och ett löpande beredskapsarbete. Materialen anger däremot ingen tydlig frekvens eller metod för kort mental träning i vardagen. En enda årlig PDV-övning lämnar långa perioder utan aktiv repetition och förbereder inte personalen för att händelsen kan börja vid olika tider, på olika platser och under helt olika omständigheter.

FYRTORNS PRINCIP

Komplettera planerade övningar med mycket korta mentala mikroövningar. Metoden kräver bara en telefon och ett kort med självskattningsfrågor:

1. Varje medarbetare har ett kort med korta självskattningsfrågor — vid skrivbordet, i nyckelbandet eller i personalrummet.
2. Ställ in en påminnelse i telefonen på en **slumpmässig dag och tid** inom de kommande två veckorna, och koppla ett kort scenario till den.
3. När påminnelsen ringer: stanna upp i ungefär en minut — var du än befinner dig — och gå tyst igenom kortets frågor för exakt den platsen, den tidpunkten och det scenariot.
4. Flytta därefter påminnelsen till en ny slumpmässig dag och tid inom nästa tvåveckorsintervall — och byt scenario.

Eftersom påminnelsen kommer oanmält övar personalen automatiskt under olika omständigheter. Variera scenarierna med:

- tid på dagen · plats i byggnaden eller på skolgården;
- antal närvarande barn eller elever;
- tillgängliga flyktvägar och skyddsplatser;
- tillgång till telefon, larm och annan personal;
- vilken information som är känd eller osäker.

Kortets frågor kan utgå från: *Vad ser eller hör jag? Kan vi fly säkert? Var finns närmaste tillräckliga skydd? Vem behöver min hjälp? Hur larmar vi utan att fördröja skyddsåtgärderna? Vad är nästa säkra handling?* Dessa mentala mikroövningar ersätter inte praktiska övningar. De håller kunskapen levande mellan dem.

4 Förskolan — från princip till praktisk metod

STATUS: DELVIS BEHANDLAT

Skolverket rekommenderar att förskolebarn ska känna trygghet med personalen, lyssna och följa instruktioner. Personalen kan öva på att snabbt föra barnen inomhus utan att barnen upplever att det är en inrymningsövning eller känner fara. Det är en viktig princip — men de officiella materialen förklarar inte närmare hur önskade beteenden kan byggas upp hos mycket små barn genom återkommande, trygg och åldersanpassad träning.

FYRTORNS KOMPLETTERING

Fyrtorns **Turtle Game** och förskolemetodik använder välbekanta lekar och differentierade instruktionssignaler. Barnen tränar inte på en skolattack — de lär sig en trygg och bekant rutin som personalen kan aktivera när snabb inrymning behövs. Metodiken skiljer mellan utrymning och inrymning och gör det möjligt att öva regelbundet utan att skapa rädsla eller beskriva ett våldsscenario för barnen. Riskbedömningen och beslutet om vad som ska göras ligger alltid hos de vuxna.

Skydd, förflyttning och The 3 Feet World

5 Snabbt till tillräckligt skydd

STATUS: INTE TYDLIGT UTTALAT

Myndigheternas råd säger att man ska fly om det kan ske säkert och annars söka skydd. Materialen förklarar däremot inte tillräckligt tydligt hur personal ska väga ett närliggande, tillräckligt skydd mot ett bättre men mer avlägset skydd. Att söka efter det perfekta rummet kan innebära längre tid i en korridor eller att en grupp måste passera en exponerad plats.

FYRTORNS PRINCIP

Om en säker flyktväg inte finns: prioritera snabbhet till en tillräckligt skyddande och försvarbar plats framför att förflytta gruppen längre för att nå en idealisk plats. Gå inte genom en exponerad del av byggnaden enbart för att nå ett rum som i planen har betecknats som säkrare. När ett första skydd har nåtts:

- lås och barrikadera · förhindra insyn;
- placera gruppen lågt och bort från dörrar och fönster;
- sök robust skydd där det finns · förbättra positionen med det som finns inom räckhåll.

Målet är inte det perfekta skyddet. Målet är att så snabbt som möjligt minska exponeringen och därefter förstärka skyddet.

6 The 3 Feet World — flytta dig endast när det finns ett tydligt behov

STATUS: SAKNAS

Under extrem stress kan stora beslut, långa handlingsplaner och flera samtidiga uppgifter bli svåra att hantera. Fyrtorns koncept **The 3 Feet World** begränsar beslutshorisonten till den omedelbara omgivningen och nästa nödvändiga skyddsåtgärd. Det är inte en metod för att kontinuerligt förflytta sig mot en bättre plats.

FYRTORNS PRINCIP

Om den nuvarande platsen ger ett tillräckligt skydd är grundprincipen att stanna kvar, förstärka skyddet och undvika onödig exponering. En förflyttning ska endast genomföras när det finns ett tydligt och konkret behov, exempelvis när:

- den nuvarande platsen inte längre ger tillräckligt skydd;
- platsen har upptäckts, angripits eller riskerar att bli inträngd;
- brand, rök eller någon annan omedelbar fara gör det nödvändigt att lämna platsen;
- en nödvändig livräddande åtgärd inte kan genomföras där man befinner sig; eller
- polisen ger instruktioner om att förflytta sig.

Att en annan plats möjligen är bättre är inte i sig ett tillräckligt skäl att lämna ett fungerande skydd. Om en förflyttning är nödvändig:

1. Identifiera nästa närliggande plats som ger ett tydligt säkerhetsvärde.
2. Förflytta gruppen endast så långt som situationen kräver.
3. Sök omedelbart skydd igen.
4. Bedöm situationen på nytt innan någon ytterligare förflyttning övervägs.

Nästa säkra handling behöver inte innebära att man byter plats — den kan vara att låsa en dörr, barrikadera, förhindra insyn, flytta sig bort från dörren, hjälpa ett barn eller tysta en telefon.

The 3 Feet World betyder därför: stanna när skyddet fungerar. Förflytta dig endast när det finns ett tydligt behov. Om du måste förflytta dig, gör det ett kort och säkert steg i taget.

AVSLUTNING

Myndigheternas material ger grunden

De officiella resurserna beskriver i stor utsträckning **vad** skolor bör planera för. Det som inte alltid förklaras är **hur** principerna ska fungera under extrem stress, i skolans verkliga lokaler och tillsammans med de barn och elever som personalen ansvarar för. Det kräver lokalt anpassade metoder, enkla handlingsprinciper och återkommande träning.

Bedömningarna och metoderna ovan är Fyrtorn Securitys egna och ska inte uppfattas som officiella rekommendationer från de myndigheter vars material behandlas i guiden.

UNDERLAG

MCF: Våldshandlingar med stora konsekvenser i skolan — särskilt s. 22, 33 och 48–51.
SOU 2024:17 Skolor mot brott — särskilt s. 208–209.
Polismyndigheten: Utvärdering av polisarbetet i samband med skjutningen vid Campus Risbergska — särskilt s. 14–15.
MCF: Hanteringen av masskjutningen på Campus Risbergska — särskilt s. 87–92.
Skolverket: Beredskapsplan för allvarliga våldssituationer.

FYRTORN SECURITY

Fyrtorn Security AB · School Security 360°
marko.cabric@schoolsecurity.se · www.schoolsecurity.se